

พิมพ์เผยแพร่โดย

คณะอุบาสกอุบาสิกาปฏิบัติวิปัสสนาทุกวันเสาร์ ณ วัดพิชัยญาติ
วัดพิชัยญาติการาม คลองสาน กรุงเทพฯ โทร. ๐๒-๘๖๑๕๕๔๒๕

วิธีล้างบาป

(ในคัมภีร์พระพุทธศาสนา)

พระพุทธวจนะ

“ผู้มีสัมมาทิฐิ ย่อมล้างมิจฉาทิฐิได้ ย่อมล้างบาปอกุศลเป็นอันมาก
ที่เกิดขึ้นเพราะมิจฉาทิฐิเป็นปัจจัยได้ และกุศลธรรมเป็นอันมาก
ย่อมถึงความเจริญเต็มที่เพราะสัมมาทิฐิเป็นปัจจัย”

พระครูปลัดสัมพิพัฒนธรรมจารย์

ป.ธ.๘, พธ.บ.(บาลีพุทธศาสตร์), พธ.ม.(วิปัสสนาภาวนา)

“ถ้าภิกษุในพระธรรมวินัยนี้
ยังเป็นอยู่โดยชอบด้วยมรรคมีองค์ ๘
โลกจะไม่พึงว่างจากพระอรหันต์ทั้งหลาย”

ที.ม. (มหาจุฬาฯ) เล่ม ๑๐ ข้อ ๒๑๔ หน้า ๑๖๒.

สำนักปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน

- ๑) วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม สถาบันศึกษา
วิปัสสนาทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ตั้งอยู่ที่วัดมหาสวัสดิ์ฯ อ. พุทธมณฑล
จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐ โทร. ๐๓๔-๒๙๙๙๙๑, ๐๘๑-๐๑๔-๕๙๔๔
- ๒) วัดจตุรตถกัมมัฏฐาน (สยาตอ ภัททันตะวิโรจนะ) ตรงข้าม
ด่านท่าซี้เหล็ก อ.แม่สาย จ.เชียงราย (ติดต่อแม่ชีเกสร)

ศึกษาข้อมูลและรายละเอียดของหนังสือเล่มนี้ พร้อมทั้งสื่อ VDO ได้ที่

www.montasavi.com/

คำนำ

เมื่อเอ่ยถึงคำว่า “บาป” ย่อมไม่เป็นที่ปรารถนาของมนุษย์ทุกคน ไม่ว่าผู้นั้นจะนับถือศาสนาใด หรือเป็นคนพาลไร้ศาสนา ก็ย่อมรู้สึกไม่ดีทุกครั้งเมื่อถูกตราหน้าว่าเป็นคนบาป หรือถูกตำหนิว่า “กำลังทำบาป” แม้กำลังจะเชือดคอไก่ นั่นก็เพราะบาปเป็นชื่อของความชั่ว ความไม่ดี เป็นเหตุนำมาซึ่งความทุกข์ร้อนและความย่อยยับของชีวิตในกายภาคหน้า สำหรับผู้มีศาสนาก็กลัวว่าจะต้องไปตกนรกหมกไหม้ ส่วนผู้ไร้ศาสนาไม่เชื่อในโลกหน้า ก็กลัวว่าความสุขสบายความสมหวังที่ตนได้รับอยู่ในปัจจุบัน จะถูกบาปส่งผลทำให้ย่อยยับอันจบไปในที่สุด อาชญากรหลายคนแม้ถูกจับดำเนินคดีด้วยหลักฐานอันชัดแจ้ง ก็พยายามบ่ายเบี่ยงแก้ตัวว่า ตนไม่ได้ทำ ตนถูกกลั่นแกล้ง แม้ไม่กลัวต่อโทษภัยที่จะได้รับตามกฎหมาย แต่ก็กลัวที่จะถูกตราหน้าว่าเป็น “คนบาป คนชั่ว”

พระปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้ารู้แจ้งว่า บาปทำให้มวลสรรพสัตว์ต้องตกนรก ไม่ว่าผู้นั้นจะเชื่อหรือไม่ ก็ตาม เพราะนี่เป็นกฎธรรมชาติไม่ขึ้นอยู่กับความเชื่อหรือศาสนาใดๆ เมื่อมนุษย์ผู้นิยมในเหตุผลน้อมใจเชื่อในพระปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าแล้ว ทำให้หวงคิดกังวลถึงการกระทำผิดพลาดอันเป็นบาปในอดีตของตน จึงพากันทุกข์ร้อนเพื่อหาแนวทางแก้ไขหรือปลดปล่อยใจให้ดำรงความเป็นปกติจิตอยู่ได้ในชีวิตประจำวัน ด้วยการเร่งทำบุญเพื่อหนีบาป และถ้าเป็นไปได้ ลบล้างบาปไปเลยได้ยิ่งดี แต่ในที่สุด

ก็ไม่มีใครหลีกเลี่ยงหนีความเสื่อมโทรมของกายสังขารไปได้ คือ “ต้องตาย” จากนั้นก็ต้องประสบทุกข์ยิ่งกว่าทุกข์ใดๆ จะเทียบได้ นั่นคือต้องตกนรกหมกไหม้ตามอำนาจบาปกรรมที่เคยทำไว้

ในคัมภีร์พระไตรปิฎกบันทึก “นรก” ว่าเป็นภพที่มีแต่ความร้อนรนทุกข์ทรมานหลีกเลี่ยงหนีไม่ได้ ตายก็ไม่ได้ พระเถระท่านหนึ่งเคยกล่าวเปรียบเทียบไว้ว่า “ความรู้สึกทุกข์ทรมานในนรกก็น่าเหมือนกับเราฝันร้ายอย่างสุดๆ ต่างกันแต่ในนรกเราไม่มีโอกาสสะดุ้งตื่นเท่านี้เอง!” ถ้าถูกจับทรมานโยนลงในกองไฟหรือถูกจับกรอกปากด้วยน้ำกรดแล้วตายไปก็ยังพอทน! แต่นี่อะไร? ในคัมภีร์พระไตรปิฎก พระพุทธเจ้าตรัสไว้ชัดเจนว่า “หนีไม่ได้ ตายก็ยังไม่ได้ จนกว่าจะสิ้นกรรม” แล้วมีใครบ้างที่ไม่เคยทำบาป?

งานวิจัยของนักวิทยาศาสตร์ และประสบการณ์ตรงของผู้ปฏิบัติธรรมหลายท่านยืนยันได้ว่า คำสอนของพระพุทธเจ้าล้วนเป็นความจริงทั้งสิ้น และเป็นความโชคดียิ่งของผู้ที่ได้อ่านหนังสือเล่มนี้ ที่ได้นำหลักฐานในพระไตรปิฎกมายืนยันให้รู้ว่า “แม้เคยทำบาปไว้มากก็สามารถหนีไปให้พ้นจากนรก และอบายภูมิได้” และที่สำคัญ วิธีการนั้นสามารถปฏิบัติให้เห็นผลได้จริงภายในชาตินี้ ภาวนามีใช่เพียงแค่เชื่อลมๆ แล้งๆ หรือต้องรอให้ตายเสียก่อน

พระครูปลัดสัมพิพัฒน์ธรรมจารย์

๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๕

เกียรติคุณประกาศ

บุญกุศลใด ๆ ที่เกิดจากการเขียนหนังสือเล่มนี้ ขออุทิศให้แก่ท่านพระครูประกาศิตพุทธศาสตร์ ผู้ให้ความรู้ทางธรรม และโอกาสทางการศึกษาแก่ผู้เขียน

ขออนุโมทนาบุญกับญาติโยมอุบาสกอุบาสิกาทุกท่าน ผู้ร่วมกันชวนชวายเป็นการจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ โดยเฉพาะ คณะผู้ปฏิบัติวิปัสสนาทุกวันเสาร์ ณ วัดพิชยญาติการาม

ข้อมูลใด ๆ ในหนังสือเล่มนี้จะมีไม่ได้เลย หากผู้เขียนไม่ได้รับการอบรมสั่งสอน และอุปถัมภ์การศึกษาจากพระมหาเถระ ๔ รูปนี้ คือ

๑. พระธรรมโกศาจารย์ (หลวงปู่บุญญานันทะ)
๒. สมเด็จพระพุทธชินวงศ์ (สมศักดิ์ อุปสम्मมหาเถระ)
๓. สยาดอภัททันตะ วิโรจนะ (วัดงุยเตาอุ้มมัญฐาน)
๔. พระครูศรีคณาภิรักษ์ (เจ้าคณะอำเภอรโนด)

สารบัญ

การล้างบาปในพระไตรปิฎก	๑
บาปคืออะไร?	๓
อธิบายภูมิคืออะไร?	๖
พินิจ : การเวียนว่ายตาย-เกิด	๘
วิบากกรรม : ต้มแมวทั้งเป็น	๙
วิบากกรรม : ตั้งครรภ์ ๓ ปี	๑๐
วิบากกรรม : ตกกระทะเดือดทั้งเป็น	๑๑
วิบากกรรม : ต้มลูกสุนัขทั้งเป็น	๑๒
วิบากกรรม : ออกตัญญูชีวิตล่มจม	๑๓
การทำบุญล้างบาป	๑๕
วิธีหนีบาปด้วยการเร่งทำบุญ	๑๗
ทำบาปไว้มากแต่ไม่ตกนรก?	๑๙
การล้างบาปในศาสนาพุทธ	๒๒
วิธีล้างบาป ๓ ชั้น	๒๘
ปัจจุบันมีพระอรหันต์อยู่อีกหรือไม่?	๓๑
บรรณานุกรม	๓๒

การล้างบาปในพระไตรปิฎก

ชาวพุทธหลายคนมีความเชื่อฝังใจว่า การล้างบาปไม่มีในพุทธศาสนาอย่างแน่นอน บุญและบาปนำมาลบล้างกันไม่ได้อย่างเด็ดขาด โดยยึดแนวคิดที่ว่า การล้างบาปก็คือการสารภาพความผิดแล้วบาปทั้งหมดก็จะหลุดหายไปอย่างที่ทำกันในบางศาสนา แต่โดยความเป็นจริงแล้ว พระพุทธเจ้าหาได้ทรงปฏิเสธการล้างบาปไม่ พระองค์กลับทรงตรัสย้ำถึงวิธีการล้างบาปที่ถูกต้อง ที่มีใช้เพียงแต่ปากพูดหรืออาบน้ำ^๑ นั่นคือทรงตรัสรับรองว่า บาปสามารถล้างได้โดยการชำระล้างที่กิเลสอันเป็นเหตุให้เกิดบาปนั้นๆ อีกทีหนึ่ง ด้วย*มรรคญาณ*^๒ อันเกิดจากการเจริญวิปัสสนาในพุทธศาสนาเพียงเท่านั้น ซึ่งเป็นการล้างบาปที่แท้จริง

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสถึงบุคคลผู้ล้างบาปได้แล้วไว้ว่า

“บุคคลผู้มีกาย วาจา ใจสะอาด ไม่มีอาสวะ เป็นผู้สะอาด ถึงพร้อมด้วยความสะอาด บุคคลนั้นเรียกว่า เป็นผู้ล้างบาปได้แล้ว”^๓

“ผู้มีสัมมาทิฐิ ย่อมล้างมิจฉาทิฐิได้ ล้างบาปอกุศลเป็นอันมากที่เกิดขึ้นเพราะมิจฉาทิฐิเป็นปัจจัยได้ และกุศลธรรมเป็นอันมากย่อมถึงความเจริญเต็มที่เพราะสัมมาทิฐิเป็นปัจจัย”^๔

“บุคคลผู้ชำระล้างบาปได้ทั้งหมด ไม่กลับมาสู่ตัณหา และทิฐิใน

^๑ ดูในพระไตรปิฎก (มหาจุฬาย) เล่มที่ ๑๒ ข้อ ๗๙ หน้า ๖๘.

^๒ บทว่า นิพหตปาปก หมายความว่า เป็นผู้มีบาปอันล้างเสียแล้ว เพราะเป็นผู้ล้างคือชำระบาปทั้งปวงที่เกิดขึ้นในอายตนะแม้ทั้งปวงได้แล้ว ด้วย*มรรคญาณ* ดูรายละเอียดในอรรถกถาขุททกนิกาย มหานิเทศ (ไทย) ๑๔/๑๗๓. (มหามกุฏย)

^๓ พระไตรปิฎก (มหาจุฬาย) เล่มที่ ๒๐ ข้อ ๑๒๒ หน้า ๓๖๘.

^๔ พระไตรปิฎก (มหาจุฬาย) เล่มที่ ๒๔ ข้อ ๑๐๗ หน้า ๒๕๐.

ภพเทวดาและมนุษย์.. ผู้นั้นเรียกว่า **ผู้ล้างบาปได้แล้ว**^๕

พระวัฏกสิรหันท์กล่าวว่า “เราได้เสวยบาปกรรมที่เราได้ทำไว้ในชาติอื่นๆ แต่ปางก่อน บัดนี้ เราจะลอยบาปนั้นเสียตรงนี้ เราได้มีความเห็นอย่างนี้มาแต่เดิม เรานั้นครั้งฟังพระวาจาสุภาสิตอันเป็นบทที่ประกอบด้วยเหตุผลแล้ว ก็ได้พิจารณาเห็นเนื้อความตามความเป็นจริงได้อย่างถ่องแท้ โดยแยบคาย **ล้างบาป** ได้หมดแล้ว เป็นผู้ไม่มีมลทินหมดจดสะอาดบริสุทธิ์ เราก้าวลงสู่กระแสน้ำ คือ มรรคมืองค์ ๘ ล้างบาปได้หมดแล้ว บรรลुวิชา ๓ ได้แล้ว”^๖

พระภิกษุณีปุกณาเถรียรหันท์กล่าวว่า

“ใครหนอช่างไม่รู้ มาบอกความนี้แก่ท่านซึ่งไม่รู้ ว่า คนจะพ้นจากบาปกรรมได้ก็เพราะการอาบน้ำ ถ้าเช่นนั้นพวกกบ เต่า ปลา ที่เที่ยวหากินอยู่ในน้ำทั้งหมดก็คงพากันไปสวรรค์แน่แท้ คนฆ่าแกะ คนฆ่าสุกร พรานเนื้อ โจร เพชฌฆาต และคนที่ก่อบาปกรรมอื่นๆ แม้เหล่านั้น ก็จะพ้นจากบาปกรรมได้เพราะการอาบน้ำ..ละสิ”^๗

เหล่าพราหมณ์ที่มานับถือศาสนาพุทธกล่าวว่าภาสิตไว้ว่า “ฉันขอถึงพระพุทธเจ้า พระธรรมและพระสงฆ์ผู้คงที่ ว่าเป็นที่พึ่งที่ระลึก ข้อนั้นจะเป็นประโยชน์แก่ฉัน เมื่อก่อนนี้ฉันเป็นเผ่าพันธุ์แห่งพระพรหม วันนี้ ฉันเป็นพราหมณ์จริงๆ แล้ว ฉันได้วิชา ๓ เป็นผู้ล้างบาปได้แล้ว”^๘

^๕ พระไตรปิฎก (มหาจุฬาย) เล่มที่ ๒๕ ข้อ ๕๒๕ หน้า ๖๒๒.

^๖ พระไตรปิฎก (มหาจุฬาย) เล่มที่ ๒๖ ข้อ ๓๔๘ หน้า ๓๓๘.

^๗ พระไตรปิฎก (มหาจุฬาย) เล่มที่ ๒๖ ข้อ ๒๔๐ หน้า ๕๙๔.

^๘ พระไตรปิฎก (มหาจุฬาย) เล่มที่ ๒๖ ข้อ ๒๕๑ หน้า ๕๙๕.

บาปคืออะไร?

บาป แปลว่า สิ่งที่ทำให้ตกอบายภูมิ หรือ ธรรมชาติที่ทำให้ตกไปในที่ชั่ว ดังศัพท์วิเคราะห์ว่า อปายาทิทุกขํ ปาเปเนตติติ ปาปานิ^๙

ธรรมชาติเหล่านี้ ทำให้สรรพสัตว์ต้องประสบทุกข์ในอบายภูมิ ๔ (ภูมิที่ไร้ความเจริญ ได้แก่ เตรจฉาน เปรต อสุรกาย นรก) ธรรมชาติเหล่านั้น ชื่อว่า บาป คือ ความชั่ว เป็นสิ่งที่จะนำผู้กระทำความบาปนั้นไปสู่ทางแห่งความเสื่อมความเดือดร้อนในที่สุด

บาปนั้นมีคำที่เป็นไวพจน์อีกหลายคำ เช่น อกุศล ทุจริต อกรรมยะ เป็นต้น บาปนี้ถือได้ว่าเป็นพระพุทธรูปที่พระพุทธรูปเจ้าทรงตรัสสั่งไว้ในโอวาทปฎิโมกข์ ๓ ประการ^{๑๐} คือ

๑. **สพพปาปสฺส อกรรม** การไม่ทำความชั่วทั้งปวง ได้แก่ การไม่ทำความชั่วทั้งกาย วาจา ใจ^{๑๑}

๒. **กุสลสฺสุปสมฺปทา** การทำความกุศลให้ถึงพร้อม ได้แก่ การสร้างบุญกุศล ประพฤติสุจริตทางกาย วาจา ใจ

๓. **สจิตฺตปริโยทปนํ** การทำใจตนเองให้สะอาดบริสุทธิ์ ปราศจากกิเลส (โลภะ โทสะ โมหะ) อันเป็นเหตุให้เกิดบาป มีวิธีการ ๒ วิธี

๓.๑ สมถกรรมฐาน คือ การฝึกอบรมจิตให้สงบจากนิวรณ์ ๕^{๑๒} ได้แก่ การฝึกอบรมจิตให้เป็นสมาธิถึงขั้นฌาน

^๙ อภิธมฺมตฺตวิภาวินิยาปณฺจิกา นาม อตฺตโยชนา (บาลี) เล่ม ๑ หน้าที่ ๓๕๖.

^{๑๐} ตูในพระไตรปิฎก (มหาจุฬาย) เล่มที่ ๑๐ ข้อ ๙๐ หน้า ๕๐.

^{๑๑} พระสังฆมณฑลสังฆราช ธรรมมาจริยะ. **ปรมัตถโคตติกะ ปริจเฉทที่ ๙ สมถกรรมฐานที่ปณี**, พิมพ์ครั้งที่ ๔ : โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธ์, หน้า ๔๑.

๓.๒. วิปัสสนากรรมฐาน คือ การฝึกอบรมปัญญาให้เกิดความรู้
แจ้ง^{๑๒} ผลการปฏิบัติทำให้ผู้ปฏิบัติได้บรรลุถึงมรรค ผล นิพพาน

“บาป” ในทางพระพุทธศาสนา หมายถึง “ความชั่ว”^{๑๓} เป็นสิ่ง
นำไปสู่หนทางแห่งความเสื่อมทราม ยังผู้กระทำบาปนั้นให้ได้รับความ
เดือดร้อนและเป็นทุกข์ สาเหตุที่ทำให้เกิดบาปคือ ตัณหาและทิฏฐิ^{๑๔}

รากเหง้าแห่งตัณหาและมิถฉาทิฏฐิ คือ อวิชชา (ความไม่รู้จริง)
อโยนิโสมนสิการ(ความไม่ทำไว้ในใจโดยแยบคาย) อัสมิมานะ(ความถือ
ตัว) อหิริกะ(ความไม่ละอายต่อบาป) อนอตตปปะ(ความไม่เกรงกลัวต่อ
วิบากกรรม) และอุทฺทัจจะ (ความฟุ้งซ่าน)^{๑๕}

สาเหตุที่ทำให้เกิดบาปรวมเรียกว่า **กิเลส** ได้แก่ สภาวธรรมฝ่าย
ชั่วที่เป็นอกุศล มีอยู่ในสันดานของปุถุชน มีลักษณะทำให้จิตเสื่อมทราม
ชักจูงให้ทำความชั่วต่าง ๆ มีวิเคราะห์ว่า กิเลสเหตุ อุปตาเปทุติติ กิเลส
ธรรมชาติไดย่อมทำให้เร้าร้อนเศร้าหมอง ธรรมชาตินั้นชื่อว่า “กิเลส”^{๑๖}

กิเลสเป็นสภาพธรรมที่เศร้าหมองและเร้าร้อน ทำสัตว์ทั้งหลายที่
ยังมีกิเลสให้ต้องเศร้าหมองและเร้าร้อน มี ๑๐ ประการ

๑. โลกกิเลส เศร้าหมองและเร้าร้อน เพราะยินดีอยากได้
๒. โทสกิเลส เศร้าหมองและเร้าร้อน เพราะไม่พอใจ ชุ่นเคือง
๓. โมหกิเลส เศร้าหมองและเร้าร้อน เพราะความมัวเมาลุ่มหลง

^{๑๒} ดูในพระไตรปิฎก (มหาจุฬาย) เล่มที่ ๑๑ ข้อ ๓๕๒ หน้า ๒๔๒.

^{๑๓} พระไตรปิฎกมหาจุฬาย ขุ.อุทาน. (บาลี) ๒๕/๔๘/๒๗๖. : สุกฺรํ สาธุณา
สาธุ สาธุ ปาเปณ ทุกฺกัรํ, ปาปํ ปาเปณ สุกฺรํ ปาปมริเยหิ ทุกฺกณฺติ.

^{๑๔} พระไตรปิฎก (มหาจุฬาย) เล่มที่ ๒๙ ข้อ ๒๕ หน้า ๑๐๔.

^{๑๕} พระไตรปิฎก (มหาจุฬาย) เล่มที่ ๒๙ ข้อ ๑๕๑ หน้า ๔๑๒.

^{๑๖} อรรถกถาขุททกนิกาย อุทาน เล่มที่ ๔๔ หน้า ๓๖๓. (มหามกุฏย)

๔. มานกิเลส เสร้าหมองและเร้าร้อน เพราะความทงตนถือตัว
๕. มิจฉาทิฏฐิกิเลส เสร้าหมองและเร้าร้อน เพราะความเห็นผิด จากเหตุผลตามความเป็นจริงว่า บาป-บุญไม่มี นรก-สวรรค์ไม่มี เป็นต้น
๖. วิจิจฉากิเลส เสร้าหมองและเร้าร้อน เพราะความสงสัยลังเล สงสัยในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นต้น
๗. ถีนกิเลส เสร้าหมองและเร้าร้อน เพราะหดหู่ท้อถอยจากความ เพียร
๘. อุทธัจจกิเลส เสร้าหมองและเร้าร้อน เพราะเกิดฟุ้งซ่านไปใน อารมณ์ต่างๆ
๙. อหิริกกิเลส เสร้าหมองและเร้าร้อน เพราะไม่ละอายในการ กระทำบาป^{๑๗}
๑๐. อนัตตตัปปกิเลส เสร้าหมองและเร้าร้อน เพราะไม่เกรงกลัวผล ของการกระทำบาป^{๑๘}

กิเลสทั้ง ๑๐ ประการ จำแนกตามการแสดงออก เป็น ๓ ระดับ คือ

- ๑) วิติกมกิเลส กิเลสที่ทำให้ประพฤติทุจริตทางกาย วาจา
- ๒) ปริยภูฐานกิเลส กิเลสที่คุกรุ่นรุมเร้าอยู่ในใจ
- ๓) อนุสัยกิเลส กิเลสที่นอนเนื่องอยู่ในสันดาน (เหมือนยักษ์หลับ)

การกำจัดกิเลสทั้งหมดนี้ได้ ต้องดำเนินการตามแนวทางมรรคมี องค์ ๘ เท่านั้น โดยการทำให้สมบุรณ์ในไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ได้แก่ กระบวนการฝึกฝนเจริญวิปัสสนาตามหลักสติปัฏฐาน ๔ นั้นเอง

^{๑๗} พระไตรปิฎก (มหาจุฬาย) เล่มที่ ๒๗ ข้อ ๑๕๑ หน้า ๔๑๒.

^{๑๘} ตูในอรรถกถา มหาจุฬาย ม.ม.อ. (บาลี) ๑/๗๑/๑๘๑.

อบายภูมิคืออะไร?

อบาย แปลว่า ปราศจากความเจริญ^{๑๙} อบายภูมิ คือถิ่นที่สัตว์จะไปถือกำเนิดอยู่อาศัยอันปราศจากความเจริญ (ไม่มีการศึกษาเรียนรู้ ไม่มีการพัฒนาโดยเฉพาะในนรก ต้องรับโทษอย่างเดียว)^{๒๐} มี ๔ ภูมิ

๑) เตรีจฉาน คือ แดนที่อยู่อาศัยของสัตว์ที่ดำเนินชีวิตโดยทางขวาง (คลาน) เป็นดินแดนสำหรับผู้ที่มิโหมพะเป็นหัวหน้า มีจิตเป็นมิจฉาทิฎฐิ ได้แก่ หมา แมว งู ช้าง ม้า วัว ควาย เป็นต้น พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า “ผู้เป็นมิจฉาทิฎฐิ เรากล่าวว่ามีคติอย่าง ๑ ใน ๒ อย่าง คือ นรก หรือกำเนิดเตรีจฉาน”^{๒๑}

๒) เปรต คือ แดนที่อดอยาก หิวกระหาย เต็มไปด้วยความทุกข์ทรมาน ปราศจากความสุขสบาย เหล่าสัตว์ที่ไปเกิดในเปรตวิสัย คือ ผู้ที่มีจิตโลภอยากได้ไม่สิ้นสุด คัมภีร์อรรถกถาอธิบายว่า “เหล่าสัตว์ทำกาละแล้วบังเกิดในหมู่เปรต ด้วยอำนาจความโลภที่ครอบงำอยู่”^{๒๒}

๓) อสุรกาย คือ แดนที่มีแต่ความเศร้าหมอง คือ พวกอสุรกายทั้งหลาย มีกัญชุกอสูร เป็นต้น จัดอยู่ในจำพวกเปรตเช่นกัน ผู้ที่จะเกิดเป็นอสุรกายนี้ คือ ผู้ที่มีจิตประกอบด้วยโทสะคือความโกรธเช่นเดียวกับผู้ที่เกิดในนรก^{๒๓}

^{๑๙} อรรถกถาที่มณีกาย มหาวรรค (ไทย) เล่ม ๙๕ หน้าที่ ๙๔. (มหามกุฏฯ)

^{๒๐} อรรถกถาสังยุตตนิคาย นิตานวรรค (ไทย) เล่ม ๒๖ หน้าที่ ๒๙๐.

^{๒๑} พระไตรปิฎก (มหาจุฬายฯ) เล่มที่ ๙ ข้อ ๕๐๙ หน้า ๒๒๔.

^{๒๒} อรรถกถาขุททกนิคาย เปตวัตถุ (ไทย) เล่ม ๔๙ หน้าที่ ๕๔๐.

^{๒๓} อรรถกถาขุททกนิคาย อิติวุตตกะ (ไทย) เล่ม ๔๕ หน้าที่ ๒๔๖.

๔) นรก สภาวะหรือแดนที่อันปราศจากความสุข มีแต่ความร่ำร้อน ไม่มีความชื่นใจ มีแต่ความทุกข์ทรมานโดยส่วนเดียว^{๒๔} ได้แก่ มหานรก ๘ ชุม มีสัตยูชีวนรก เป็นต้น อุตสนนรก ๑๖ ชุม มีกุกกุลนรก เป็นต้น และโลกันตนรก ผู้ที่จะไปเกิดในนรกขุมต่างๆ นั้นขึ้นอยู่กับ การกระทำของแต่ละบุคคลที่ประกอบด้วยโทษะ คือ ความโกรธ^{๒๕}

คำว่า อบาย ทุคติ วินิบาท ทั้ง ๓ คำนี้เป็นไวพจน์ของนรก แต่มีความหมายต่างกัน คือ

๑) อบาย หมายถึง สถานที่ที่ปราศจากความเจริญองกงามหรือความสุข

๒) ทุคติ หมายถึง สถานที่ที่มีแต่ความทุกข์

๓) วินิบาท หมายถึง สถานที่ที่สัตว์ผู้ทำความชั่วจะต้องตกไป^{๒๖}

พระพุทธวจนะบรรยายสภาพนรก ตัวอย่าง เช่น

“นายยมบาล ใช้ขอเหล็กอันร้อนแดงลุกเป็นแสงไฟเกี่ยวปากให้ข้า แล้วใส่ก้อนโลหะอันร้อนแดงลุกเป็นแสงไฟเข้าไปในปาก ก้อนโลหะนั้นไหม้ริมฝีปากบ้าง ไหม้ปากบ้าง ไหม้คอบ้าง ไหม้ท้องบ้าง พาเอาใส่ใหญ่บ้าง ใส่ย่อยบ้างของเขากออกมาทางทวารหนัก เขาเสวยทุกขเวทนาคล้ายอย่างหนัก เผ็ดร้อน อยู่ในนรกนั้น **แต่ยังไม่ตาย** ตราบเท่าที่บาปกรรมนั้นยังไม่สิ้นไป”^{๒๗}

^{๒๔} อรรถกถา महाจุषาย ม.ม.อ. (บาลี) ๑/๑๕๓/๓๕๘.

^{๒๕} อรรถกถาขุททกนิกาย อิติวุตตกะ เล่ม ๔๕ หน้า ๒๔๖.(มหามกุฏย) อรรถกถาที่ขุททกนิกาย ปาฎีกาวรรค เล่ม ๑๕ หน้า ๑๓๘.

^{๒๖} อรรถกถา महाจุषาย อง.เอกก.อ. (บาลี) ๑/๔๓/๕๐.

^{๒๗} ตูในพระไตรปิฎก (มหาจุฬาย) เล่มที่ ๑๔ ข้อ ๒๗๐ หน้า ๓๓๗.

พิสูจน์ : การเวียนว่ายตาย-เกิด

รายชื่อหนังสือเขียนโดยศาสตราจารย์ฝรั่งที่ยืนยันว่า “ชาติหน้ามีจริง การเวียนว่ายตาย-เกิดเป็นเรื่องจริง” ดังนี้

๑. **20 ผู้กลับชาติมาเกิด** โดย Ian Stevenson, M.D. (ศ.นพ.เอียน สตีเวนสัน) มหาวิทยาลัยเวอร์จิเนีย พิมพ์เผยแพร่โดยอภิธรรมมูลนิธิ อ. พุทธมณฑล จ. นครปฐม

๒. **ชาติภพ** โดย Brian L. Weiss, M.D. มหาวิทยาลัยไมอามี แพล โดย จูไรรัตน์ อารยะกิตติพงศ์ สำนักพิมพ์มติชน ถ.เทศบาลนฤมาล ประชาชน ๑ กรุงเทพฯ

๓. **ประจักษ์พยานตายแล้วเกิด** โดย ดร.บุญย์ นิลเกษ โรงพิมพ์ สหมิตรออฟเซต ๔๘ / ๕๔ ถนนพระสุเมรุ บ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐, พิมพ์ครั้งที่ ๓

๔. Tucker, Jim B. (2005). **Life Before Life: A scientific Investigation of Children's Memories of Previous Lives**, St. Martin's Press, New York, 256pp. ISBN 0-312-32137-6

๕. Stevenson, Ian (1974). **Twenty cases suggestive of reincarnation**, second (revised and enlarged) edition, University of Virginia Press. ISBN 9780813908724

เนื้อหาของหนังสือทั้ง ๕ เล่มนี้บอกให้รู้ว่า การเวียนว่ายตายเกิด นรก สวรรค์ เป็นเรื่องจริง มิใช่เป็นแค่ความเชื่อ โดยที่ ศ.นพ.เอียน สตีเวนสัน ได้นำเด็กคนที่กล่าวอ้างว่าจำอดีตชาติได้ไปหาญาติพี่น้อง ตามที่เด็กกล่าวอ้าง จนพบจริงๆ กว่า ๓,๐๐๐ ตัวอย่าง ทั่วโลก ดูที่ :

<https://sites.google.com/site/reincarnationthailand/Home>

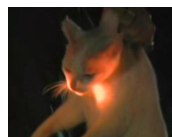
วิบากกรรม : ต้มแมวทั้งเป็น

นายบรรหาร พงษ์วิจิตร ปัจจุบันอายุ ๕๕ ปี ชาวจังหวัดลพบุรี ให้สัมภาษณ์รายการ “กรรมลิขิต” ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง ๕ เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ว่า

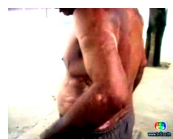
เมื่อ ๓๕ ปีก่อน อายุ ๑๘-๑๙ นัดเพื่อนกันต้มเหล้าฉลองเรียนจบที่บ้านตนเอง ต้มไปๆ กับแก้มหมด จึงเที่ยวหากบหาเขียดบริเวณบ้านมาทำกับแก้ม หาไปก็ไม่เจอ แต่เห็นแมวตัวหนึ่งกำลังเดินอยู่ จึงจับเอาแมวตัวนั้นมาทำกับแก้มแทน

กรรมวิธีการปรุงก็คือ ต้มน้ำเดือดๆ เทใส่ไห เอาแมวตัวเป็นๆ ยัดเข้าไปในไห แล้วเอาเขียงปิดฝา ไม้ให้แมวดิ้นออกมา จนมันตายคาไห ทำให้เนื้อนุ่ม..อร่อย! แล้วเอาเนื้อมาผัดเผ็ดเป็นกับแก้มจานเด็ด โททกเพื่อนว่าเป็นเนื้อพังพอน เพื่อนๆ กินกันจนเกลี้ยง ต่างบอกว่าอร่อยจริงๆ

สิบปีต่อมา พ.ศ. ๒๕๒๙ แต่งงานมีลูก ๒ คน มีอาชีพปลูกจ้างการรถไฟ ที่บางซื่อ ต่อมาต้องย้ายไปภาคใต้ ๒ เดือน จึงหาบ้านเช่าให้ลูกเมียได้อยู่จะได้ไม่ต้องตามไป จึงไปดูห้องเช่าเปิดใหม่ที่กำลังก่อสร้าง

วันนั้นเป็นวันหยุดของคนงานก่อนสร้าง จึงเดินขึ้นไปดูห้องชั้น ๒ ด้วยตนเอง ขณะเดินอยู่ที่ระเบียงห้อง มองเห็นกระสอบพาดอยู่ที่สายไฟฟ้า คิดว่าเป็นราวตากผ้า ด้วยความดีใจว่าจะมีราวตากผ้าไว้ให้ภรรยา จึงเข้าไปดูใกล้ๆ ทันใดนั้นสายไฟฟ้าแรงสูงก็เกิดประกายไฟ เพล่าร่างของเขาทั้งตัวในทันที จนสลบสมกับกรรมที่เคยต้มแมวทั้งเป็นอย่างไม่ผิดเพี้ยน!

วิบากกรรม : ตั้งครรภ์ ๓ ปี

นางกัญญารัตน์ ตาเสื่อ อายุ ๓๘ ปี บ้านเลขที่ ๑๑๗ หมู่ ๔ ต.วังหลุม อ.ตะพานหิน จ.พิจิตร เปิดเผยทั้งน้ำตา ด้วยความเจ็บปวดว่า

เมื่อ ๒๐ ปีก่อน แต่งงานกับสามีเป็นชาวสระบุรี มีบุตรเป็นหญิงด้วยกัน ๓ คน และสามีมีอาชีพเป็นคนฆ่าหมูในโรงฆ่าสัตว์ ส่วนตนเองทำหน้าที่*ผ้าท้อง*ชำแหละสุกรที่สามีฆ่า

ต่อมาเมื่อปี ๒๕๔๔ ตั้งท้องลูกสาวคนที่ ๓ แทนที่จะเหมือนกับคนปกติ แต่กลับกลายเป็นว่า ตั้งท้องนานถึง ๓ ปี ไปหาหมอก็บอกว่า ตั้งท้องมีบุตรแต่ในท้องมีแต่รก อวัยวะของร่างกายยังมีไม่ครบ จนกระทั่งครบ ๓ ปี ๘ เดือน จึงได้ผ่าท้องคลอดลูกออกมา ซึ่งลูกก็แข็งแรงเป็นปกติ แต่ท้องของตนเองกลับไม่ยุบ และนับวันจะโตขึ้นๆ ใหญ่กว่าคนตั้งท้องปกติ ถึง ๓ เท่า วัดรอบท้องได้ถึง ๕๖ นิ้ว และมีน้ำหนักตัวเกือบ ๑๐๐ กิโลกรัม และเจ็บปวดมาก นอนหงายก็ไม่ได้ เพราะหายใจไม่ออก ปัจจุบันลูกเดินก็ไม่ไหว อีกทั้งมีโรคแทรกซ้อนถึง ๕ โรค

ต่อมา ทั้งลูกทั้งผัวต่างไม่แยแสกับอาการป่วย จึงต้องทรมานทรมาย หอบสังขารมาขออาศัยพี่สาว อยู่ที่บ้านเกิด ต.วังหลุม อ.ตะพานหิน จ.พิจิตร แต่พี่สาวก็มีฐานะยากจน จึงไม่มีเงินพาไปหาหมอที่ท้องป่องใหญ่ขึ้นปริแตกจะแตก ทรมานมาก จึงอยากวอนสังคมเมตตาและช่วย

เหลือ สามารถติดต่อให้ความช่วยเหลือได้ที่ นางทองคำ นิลพัฒน์ ผู้เป็นพี่สาว โทร ๐๘๙-๗๑๐๒๒๘๔ หรือจะไปเยี่ยมดูอาการก็ได้ บ้านของเธออยู่ข้างโรงเรียนวังหลุม ตำบลวังหลุม อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

วิบากกรรม : ตกกระทะเดือดทั้งเป็น

นายสมคิด นาคเงิน อายุ ๓๕ ปี อาชีพพนักงานฆ่าหมูของโรงฆ่าสัตว์เทศบาลเมืองบ้านฉาง ตีหม้อสลบก่อนลากขึ้นเตาเตรียมใส่กระทะน้ำร้อนทั้งเป็น แต่หมูเจ้ากรรมดินเฮือกสุดท้าย สะบัดปากหลุดจากตะขอ นายสมคิดพลาดทำตกลงไปแทน ไม่มีใครกล้าเข้าไปช่วย ต้องพาร่างที่ถูกลวกทั้งตัวตะกายขึ้นมาเอง จากกระทะน้ำร้อน

วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ หลังจากแพทย์ให้การรักษาและใช้ผ้าสะอาดพันตามร่างกายแล้ว จึงได้แยกไปพักรักษาตัวภายในห้องแยกเชื้อ พร้อมติดป้ายห้ามเยี่ยม เนื่องจากเกรงว่าบาดแผลจะติดเชื้อ โดยนายสมคิด ยังคงตื่นรื้อร่องครวญครางอย่างทรมานตลอดเวลา ด้านเพื่อนร่วมงานของนายสมคิด เปิดเผยว่า ก่อนเกิดเหตุนายสมคิด กำลังฆ่าสุกรตามปกติ โดยใช้แป็บตีแสดกหน้าหมูให้สลบ ก่อนจะขึ้นยืนบนแท่นเตาคอนกรีตวางกระทะต้มน้ำ แล้วใช้ตะขอเหล็กเกี่ยวปากหมูที่สลบอยู่ ลากขึ้นไปใส่ในกระทะ ระหว่างนั้นหมูตัวที่กำลังถูกลากขึ้นมาพ้นจากอาการสลบ และดิ้นอย่างแรง จนตะขอหลุดจากปาก ทำให้นายสมคิดเสียหลัก หงายหลังตกลงไปในกระทะน้ำร้อน ส่งเสียงร้องด้วยความเจ็บปวด แต่ไม่มีใครกล้าเข้าไปช่วยเนื่องจากน้ำกำลังเดือด นายสมคิดต้องดิ้นรนตะเกียกตะกายขึ้นจากกระทะเอง

นายอดิเทพ จริยเวชช์วัฒนา นายกเทศมนตรีเมืองบ้านฉาง กล่าวว่า สำหรับคนฆ่าหมูนั้นเป็นลูกจ้างของเจ้าของเชียงใหม่ที่นำหมูไปฆ่าที่โรงฆ่าสัตว์ เทศบาลเพียงแต่จัดหาสถานที่ให้เท่านั้น จึงไม่มีส่วนต้องรับผิดชอบกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

วิบากกรรม : ต้มลูกสุนัขทั้งเป็น

พระเทพสิทธิมนี (บุญสิน อุตตมชาโต) ป.ธ.๙ ,M.A.,Ph.D. เจ้าอาวาสวัดดุสิตารามวรวิหาร แขวงอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ท่านเล่าให้ฟังว่า..เมื่อหลายปีก่อน ท่านได้รับนิมนต์ไปสวดศพแม่ครัวที่วัดแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ แม่ครัวผู้นี้เป็นมารดาของข้าราชการระดับสูงท่านหนึ่ง กรรมที่ทำให้เธอต้องมาพบอุบัติเหตุถึงแก่ความตายนั้น เรื่องมีอยู่ว่า

วันหนึ่ง แม่ครัวผู้นี้เห็นว่าเนื้อหมูที่นำมาสับเพื่อเตรียมทำข้าวต้มเลี้ยงแขกในงานศพนั้นหายไปอย่างผิดปกติ ทั้ง ๆ ที่เพิ่งสับเสร็จไม่นานแต่หันไปหยิบเครื่องปรุง พอหันกลับมาอีกที เนื้อหมูที่สับวางไว้บนเขียงปรากฏว่า เนื้อหมูอันตรธานหายไปหมด โดยไม่มีร่องรอย พอถามคนโน้นคนนี้ก็ไม่มีใครรู้เรื่อง เพราะต่างก็วุ่นกับงาน แรก ๆ เธอก็คิดว่าไม่เป็นไร แต่ครั้งเป็นแบบนี้บ่อยครั้งเข้า เธอจึงอดรันทนไม่ได้จึงวางแผนที่จะจับเจ้าชโมยตัวดี

เธอทำที่เป็นสับเนื้อหมูวางไว้บนเขียงเหมือนเดิม แล้วก็เสร็จหันไป ทำอย่างอื่น แต่ทว่าตาคอยแอบจับจ้องอยู่ที่เขียงไม่ตลอดเวลาทันใดนั้น ก็มีลูกสุนัขผอมโซตัวหนึ่ง ซึ่งแอบซ่อนอยู่ใต้โต๊ะนั่นเอง ปีนขึ้นมากินเนื้อหมูสับจนหมดอย่างรวดเร็ว แล้วก็กระโดดวิ่งหนีไป เมื่อเห็นว่าเจ้าห้วยโมยเป็นลูกสุนัข เธอจึงรู้สึกโกรธแค้นมาก จึงได้วางแผนที่จะจัดการเจ้าลูกสุนัขตัวนี้ ดังนั้น ในวันรุ่งขึ้นเธอก็ทำที่สับเนื้อหมูทั้งไว้บนเขียงเหมือนเช่นเคย แต่คราวนี้เธอไม่ได้วางเขียงไว้ที่เดิม แต่กลับนำเขียงไปพาดกับปากหม้อข้าวต้มใบใหญ่ที่กำลังเดือดพลั่ง ๆ อยู่

จากนั้นเธอจึงเดินออกไปแอบดูอยู่ใกล้ ๆ ฝ่ายเจ้าลูกสุนัข เมื่อเห็น

ไม่มีคนอยู่ตรงนั้น มันจึงกระโดดเต็มแรงเพื่อขึ้นไปกินเนื้อหมูสับอย่าง
เคย แต่ทว่าปลายไม้ที่วางหมิ่นๆ พาดกับปากหม้อข้าวไว้แน่นได้กระดก
ขึ้นมา ทำให้เจ้าลูกสุนัขตกลงไปในหม้อข้าวต้มที่กำลัง
เดือดพลั่กๆ ทันที ผลคือ ตายคาที่โดยไม่มีโอกาสได้
ร้องเลยสักแอะเดียว! อนิจจา..เจ้าหมาน้อย

เวลาผ่านไป ๗ วัน ครบวันที่ลูกสุนัขตายพอดี วันนั้นมีงานศพที่
วัด แม่ครัวคนนี้ก็ได้อำนาจไปรับงานจัดเลี้ยงเหมือนเดิม วันแรกของงานศพ
เธอจึงได้ต้มข้าวต้มหมูเหมือนทุกครั้งที่ผ่านมา ขณะที่ข้าวต้มกำลัง
เดือดพลั่กๆ อยู่ยั้ง เธอก็บอกคนงานให้มาช่วยยกหม้อข้าวต้มลงจาก
เตาไฟ แต่แล้วเหตุการณ์ไม่คาดฝันก็เกิดขึ้น หูหิ้วหม้อข้าวต้มข้างที่เธอ
ถือนั้นเกิดหักหลุดจากมือ ตัวเธอจึงถลาลื่นหัวที่ตกลงไปในหม้อข้าวต้ม
ใบใหญ่ที่กำลังเดือดพลั่กๆ อยู่ยั้ง ตายทันที โดยไม่ทันได้ร้องสักแอะ
เดียว เป็นชะตากรรมเดียวกันกับที่เธอทำกับลูกสุนัขตัวนั้นอย่างไม่คิด
เพี้ยน!^{๒๔}

วิบากกรรม : อกตัญญูชีวิตล่มจม

นายไพลระ ทิมทอง อายุ ๗๑ ปี และนาง
สะอาด ทิมทอง อายุ ๖๕ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๑๓/๕
หมู่ที่ ๗ ตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ ชลบุรี
สองสามีภรรยาสุขภาพร่างกายพิการทั้งคู่ ดำรง
ชีวิตอยู่ได้เพราะมีเพื่อนบ้านคอยช่วยเหลือ อยู่ทางเข้าป่าละเมาะ ซอย
เขาหมอน

^{๒๔} ผู้จัดการออนไลน์ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ เวลา ๑๔:๓๕ น.

ชีวิตสองฝั่งเมืง เคยร่ำรวยมีกิจการรถบรรทุก แต่ทั้งคู่ไม่เคยหันกลับไปดูแลพ่อ-แม่จนล้มป่วยและเสียชีวิต ทั้งฆ่าสัตว์เป็นอาจิณ หลังพ่อ-แม่ป่วยตาย ชีวิตเริ่มตกต่ำสามีถูกรถเฉี่ยวชนจนเป็นอัมพาต ส่วนฝ่ายเมียเป็นโรคเบาหวานจนต้องตัดขา ส่วนลูก ๓ คนก็ไม่เคยกลับมาเหลียวแล ยอมรับสำนึกและเชื่อว่าเป็นกฎแห่งกรรมที่เกิดผลในชาตินี้ วอนเป็นอนุหาหรณให้คนรุ่นหลังอย่าละเลยผู้ให้กำเนิด

ต่อมาผู้สื่อข่าวรอดไปตรวจสอบพบนางสะอาดสภาพขาซ้ายท่อนล่างขาด ส่วนนิ้วหัวแม่เท้าขวาถูกตัดขาด ขาลีบ ไม่มีแรง นั่งอยู่เคียงข้างภานายไฟเพราะผู้เป็นสามีที่เป็นอัมพาตเดินไม่ได้

นางสะอาด เปิดเผยว่า ชีวิตที่ผ่านมามีไม่น่าจะมาลำบาก เคยเป็นเจ้าของกิจการรถบรรทุก มีที่ดิน มีฐานะดี แต่จู่ๆ ชีวิตก็เริ่มเลวร้ายทรัพย์สินสมบัติต้องหมดไป มีความเห็นตรงกันว่าคงเป็นเพราะกรรมที่เรทำทั้ง ๒ คนทำไว้กับพ่อแม่บังเกิดเกล้าทั้ง ๒ ฝ่าย คือตั้งแต่ออกมาใช้ชีวิตนอกรบ้านไม่เคยหวนกลับไปดูแลพ่อ แม่ แม้แต่ขณะเจ็บป่วย จนท่านเสียชีวิตไปก็ไม่มีโอกาสไปดูใจแต่อย่างใด หลังจากนั้นชีวิตเริ่มตกต่ำ โรคภัยเข้ามาเยือน สามีถูกรถเฉี่ยวชนจนเป็นอัมพาต ส่วนตัวเองเป็นเบาหวานต้องตัดขามาหลายปี ลูก ๓ คนก็ไม่เคยมาดูแล

ด้านนายไฟเพราะ กล่าวว่า ยอมรับว่ากฎแห่งกรรมมีจริง ตอนนีต้องมาชดใช้ ตอนดี่ๆ เอาแต่หลงระเริงเป็นนายพรานฆ่าสัตว์ป่า ยิงแก้งควาง กระจง มาเป็นอาหาร ไม่เกรงกลัวต่อบาป ที่สำคัญไม่เคยกลับบ้านไปดูแลพ่อ แม่ พี่น้อง และผู้มีพระคุณเลยแม้แต่น้อย ตอนนีทำให้สำนึกได้ แต่ก็สายเกินไปแล้วที่จะแก้ไข เพราะเป็นช่วงสุดท้ายของชีวิต ก็คือรอความตายที่เข้ามาเยือนเท่านั้น ..

การทำบุญล้างบาป

ถามว่า : ทำบุญล้างบาปได้หรือไม่?

ตอบว่า : เฉพาะบุญอย่างเดียวยังล้างบาปไม่ได้ บุญช่วยได้แต่ชะลอวิบากของอกุศลกรรมไว้ชั่วคราวเท่านั้น และไม่มีวิธีการอื่นใดที่จะลบล้างกรรมที่ทำไปแล้วด้วยเจตนาได้ แต่พระพุทธเจ้าทรงพบเงื่อนไขว่า กรรมที่ทำแล้วลบล้างไม่ได้ก็จริง แต่สามารถหลีกเลี่ยงให้พ้นจากการต้องรับวิบากกรรมได้ ด้วยการกำจัดเชื้อที่ก่อให้เกิดการเกิดใหม่ เพราะเมื่อไม่เกิดอีกก็ไม่ต้องรับวิบากกรรมใดๆ อีกต่อไป (เมื่อไม่มีกระจุก ผุ้ก็ลงจับกระจุกไม่ได้อีกแล้ว) เชื้อที่ก่อให้เกิดการถือกำเนิดในภพใหม่ คือ “กิเลสตัณหา” นั่นเอง ซึ่งสามารถชำระล้างได้อย่างเป็นขั้นตอนด้วยมรรคญาณเพียงเท่านั้น

อดีตล่วงพ้นไปแล้ว การกระทำทุกอย่างที่กระทำไปด้วยเจตนา ไม่ว่าจะชั่วหรือดีก็ตาม ก็เป็นอันได้กระทำไปแล้ว และวิบากของกรรมนั้นจะย้อนกลับมาให้ผลในที่สุด แต่เวลาที่ให้ผลนั้นไม่แน่นอนว่าจะช้าหรือเร็ว จะเป็นชาตินี้หรือชาติหน้า ถ้าหากกรรมที่ได้กระทำก่อนหน้านั้นยังให้ผลไม่หมด หรือกรรมที่กระทำในปัจจุบันมีวิบากแรงกว่าก็จะทำให้กรรมนั้นมีผลช้าลง เมื่อเป็นเช่นนี้ หนทางที่จะหลีกเลี่ยงวิบากของกรรมนั้นก็พอมีทาง ขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละคนว่า มีผีแก้ว (ผีจิต) ในการหลีกเลี่ยงมากน้อยแค่ไหน มีเส้นชัยอยู่ที่อนุภาทิเสสนิพพาน ถ้าในระหว่างนี้เขามุ่งมั่นทำเฉพาะบุญกุศลอบรมสติปัญญาให้ปราดเปรื่องอยู่ตลอดเวลา จนถึงขณะจิตสุดท้าย หลังตายก็จะไปเกิดในสุคติภพได้ และหากทำได้เช่นนี้ทุกภพทุกชาติ ไม่มีมวลหลงระเริงกับความสุขเล็กๆ น้อยๆ ที่เกิดขึ้นชั่วคราวชั่วครว อันเป็นผลพลอยได้จากการเร่งทำบุญ

เขาก็มีโอกาสดำเนินมาถึงเส้นชัยได้ก่อนที่บาปจะตามมาทัน เปรียบเหมือน **โจรผู้ร้าย** ที่ได้ก่อคดีอาญาไว้ หลบหนีจับกุมได้ตลอด ๒๐ ปี มีความสามารถในการหลบหลีกเจ้าหน้าที่ตำรวจ เมื่ออายุครบ ๒๐ ปี คดีความก็เป็นอันหมดอายุไป กฎหมายไม่อาจลงโทษเขาได้อีกต่อไป

บาปที่เราทำไว้ก็เช่นกัน หากเราเข้าถึงอนุपाติเสสนิพพานได้แล้ว ก็ไม่อาจตามมาให้ผลได้อีกต่อไป^{๒๙} แต่โดยมากยากที่จะเป็นเช่นนั้น มักถูกวิบากกรรมตามมาทันเสียก่อน หลายคนหลายท่านพยายามวิ่งหนีเอาจิตรอดสุดชีวิต ต้องถึงกับฝ่าฝืนหลุดลุ่ยกว่าจะเข้าถึงอนุपाติเสสนิพพานได้

ตัวอย่าง เช่น พระองค์ลีมาลเถระ กว่าท่านจะพ้นฝ่าอุปสรรคเข้าสู่เส้นชัยได้ ถูกกรรมเก่าไล่กวัดจับจวนเจียนจะทันอยู่แล้ว หรืออาจจะถูกกรรมเก่าจับติดชายผ้าถุงแล้ว แต่ท่านก็ยังพยายามดิ้นรนเต็มที่ ถึงกับถอดผ้าถุงออกแล้ววิ่งล่อนจ้อนต่อไป จนเข้าสู่เส้นชัยจนได้ เมื่อเข้าสู่เส้นชัยแล้ววิบากกรรมก็มิอาจส่งผลได้อีก ไม่ต้องชดใช้กรรมใด ๆ อีกต่อไป^{๓๐} กรรมที่เคยทำไว้จะกลายเป็น **อโหสิกรรม** ไป^{๓๑}

คัมภีร์อรรถกถาโมรธปุรณี หน้า ๑๓๒ อธิบายว่า ในเวลาที่กุศลกรรมให้ผล อกุศลกรรมอย่างหนึ่งจะตั้งขึ้นตัดรอนกรรมนั้นให้ตกไป ถึงในเวลาที่อกุศลกรรมให้ผล กุศลกรรมอย่างหนึ่งก็จะตั้งขึ้นตัดรอนกรรมนั้น นี้ชื่อว่า**อุปัจเจกกรรม** ในบรรดาอุปัจเจกกรรมที่เป็นกุศลและอกุศล กรรมของพระองค์ลีมาลได้เป็นกรรมตัดรอนอกุศล

^{๒๙} ดูในพระไตรปิฎก (มหาจุฬาย) เล่มที่ ๒๔ ข้อ ๒๑๙ หน้า ๓๖๕.

^{๓๐} ดูในพระไตรปิฎก (มหาจุฬาย) เล่มที่ ๓๑ ข้อ ๒๓๔ หน้า ๓๙๗.

^{๓๑} วิสุทธิ. (บาลี) ๒/๖๘๕/๒๖๖, วิสุทธิ. ฎีกา (บาลี) ๒/๖๘๕/๔๑๕. (มหาจุฬา)

วิธีหนีบาปด้วยการเร่งทำบุญ

หลายคนเข้าใจว่า ศาสนาพุทธสอนแต่เรื่องกรรมเก่า และให้ทำใจยอมจำนนอยู่กับอดีตโดยไม่คิดหาหนทางแก้ไข แต่ความจริงหาได้เป็นเช่นนั้นไม่ วิชาของบาปกรรมที่เคยทำไว้ในอดีตถึงแม้กลับไปลบล้างแก้ไขไม่ได้ แต่เราสามารถแก้ไขได้ด้วยความเพียรในชาติปัจจุบัน แม้ไม่สามารถกลับไปแก้ไขลบล้างอกุศลกรรมที่เป็นต้นเหตุได้ แต่สามารถสร้างกรรมปัจจุบัน เพื่อเจือจางวิชาของอกุศลกรรมนั้นให้อ่อนกำลังลงได้ คือ คนที่ทำบาปแล้วกลับสำนึกผิด อบรมศีล อบรมจิต อบรมปัญญา มีคุณงามความดีที่เคยทำไว้มากมาย บาปกรรมที่คนเช่นนี้ทำจะยังไม่ปรากฏผลให้เห็น มักปรากฏแต่ผลบุญที่เขาทำไว้ ดังปรากฏในคัมภีร์พระไตรปิฎก โลกนผลสูตร เล่มที่ ๒๐ หน้า ๓๓๖..โดยการนำน้ำจิตเต็มลงในน้ำเกลือให้มากขึ้นเรื่อยๆ จนไม่รู้สีกว่าน้ำมีรสเค็มอีกต่อไป...?

การทำผิดศีล ๕ เปรียบเหมือนเราเอาเท้าเปล่าไปเตะสุนัขดู (ตัวที่วิ่งไม่เหนียว-ตัวบาป) แน่แน่นอนว่าเราจะถูกมันไล่กัดอย่างแน่นอน มีวิธีเดียวที่จะไม่ให้มันกัดได้ ก็คือวิ่งให้เร็วกว่าสุนัข แต่ในที่สุดก็จะเหนื่อย แล้วถูกมันกัดเอาจนได้ เปรียบได้กับการให้ทานเพื่อหนีบาป..หนีไม่พ้น

ยิ่งกว่านั้น : นั่งรถยนต์หนีสุนัข แต่ในที่สุด น้ำมันหมดหรือรถเสีย ก็จะถูกไล่กัดเอาจนได้ เปรียบได้กับการรักษาศีลเพื่อหนีบาป..หนีไม่พ้น

ยิ่งกว่านั้นอีก : นั่งเครื่องบินหนีสุนัข ดูเหมือนว่าจะหนีพ้นได้ แต่ในที่สุดน้ำมันหมดหรือต้องลงจอดเพื่อรับประทานอาหาร แล้วสุนัขดูก็ไล่ทันในที่สุด ..เปรียบได้กับการเจริญสมาธิภาวนา เพื่อหนีบาปไปอยู่พรหมโลก แต่ในที่สุดพรหมก็ยังตกนรก..หนีไม่พ้น!

ครั้งหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงใช้ปลายพระนขา(เล็บ)ช้อนฝุ่นทรายขึ้นมาเล็กน้อย แล้วตรัสถามภิกษุทั้งหลายว่า “ภิกษุทั้งหลาย เธอเข้าใจความช้อนนี้อย่างไร ฝุ่นที่เราใช้ปลายเล็บช้อนขึ้นมาเท่ากับแผ่นดินใหญ่น้อย่างไหนจะมากกว่ากัน”

ภิกษุทูลตอบว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ แผ่นดินใหญ่นี้แลมากกว่า ฝุ่นที่ปลายพระนขามีเพียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับแผ่นดินใหญ่แล้ว คำนวนไม่ได้ เทียบกันไม่ได้ หรือไม่ถึงส่วนเสี้ยว”

“ภิกษุทั้งหลาย ช้อนนี้ก็ฉันนั้น สัตว์ที่จุติจากเทวดามาเกิดในเทวดามีจำนวนน้อย ส่วนเทวดาที่เคลื่อนจากสวรรค์แล้วไปเกิดในนรก..มีจำนวนมากกว่า พวกพรหม**ชั้นเวทย์ผลาญ** เมื่อสิ้นอายุขัยแล้วไปสู่ นรกบ้าง ไปสู่แดนเปรตบ้าง”^{๓๒} (พรหมไปเกิดเป็นหมู)^{๓๓}

ฉะนั้น วิธีที่จะรอดพ้นจากบาปกรรมทั้งปวงได้ก็มีอยู่เพียงวิธีเดียวเท่านั้นนั่นก็คือ “การไม่เกิดอีก” เพราะเมื่อไม่เกิดอีก เราก็ไม่ต้องเสวยวิบากกรรมใดๆ อีกต่อไป^{๓๔} เปรียบเหมือน..เมื่อไม่มีกระจก ฝุ่นก็ถึงจับไม่ได้อีกต่อไป การเจริญวิปัสสนาภาวนาจนบรรลุเข้าสู่มรรค ผล เท่านั้น จึงจะสามารถกำจัดกิเลส อันเป็นสาเหตุให้ต้องถือกำเนิดในภพใหม่ได้^{๓๕}

วิธีที่จะหลีกเลี่ยงหนีจากสุนัขตัวนี้ได้พ้น มีวิธีเดียวเท่านั้นนั่นคือ นั่งจรวดออกนอกโลกไปเลย โดยการเจริญวิปัสสนาภาวนาจนบรรลุมรรค ผล นิพพาน หลุดพ้นออกจากสังสารวัฏอย่างสิ้นเชิง

^{๓๒} ดูในพระไตรปิฎกมหาจุฬา (ไทย) เล่มที่ ๑๙ ข้อ ๑๑๗๘ หน้า ๖๕๔.

^{๓๓} อรรถกถาขุททกนิกาย คาถาธรรมบท เล่ม ๔๓ หน้าที่ ๒๕๒.(มหามกุฏฯ)

^{๓๔} ดูในพระไตรปิฎกมหาจุฬา (ไทย) เล่มที่ ๑๐ ข้อ ๕๗ หน้า ๓๑.

^{๓๕} ดูในพระไตรปิฎกมหาจุฬา (ไทย) เล่มที่ ๑๐ ข้อ ๑๕๕ หน้า ๙๙.

ทำบาปไว้มากแต่ไม่ตกนรก?

ปรากฏเรื่องราวในคัมภีร์ธรรมบทว่า โจรเคราแดงคนหนึ่ง ปล้นฆ่าเจ้าทรัพย์หลายคน..ต่อมาทำหน้าที่เป็นเพชรฆาตตัดคอคนอยู่ ๕๕ ปี เมื่อเขาเสียชีวิต พระภิกษุสนทนากันว่า “บุรุษฆ่าโจรกระทำความกรรมหยาบช้าตลอด ๕๕ ปี เสียชีวิตในวันนี้แล ถวายภิกษาแก่พระสารีบุตรก็ในวันนี้ เหมือนกัน กระทำกาละก็ในวันนี้นั่นแล เขาบังเกิดในที่ไหนหนอ?”

พระศาสดาเสด็จมาแล้วตรัสถามว่า “ภิกษุทั้งหลาย บัดนี้ พวกเธอนั่งสนทนากันด้วยถ้อยคำอะไรหนอ?” เมื่อภิกษุเหล่านั้นกราบทูลแล้ว จึงตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย! บุรุษนั้นไปบังเกิดแล้วในสวรรค์ชั้นดุสิต”

พระภิกษุทูลถามด้วยความสงสัยว่า “พระองค์ตรัสอะไร? บุรุษนั้นฆ่ามนุษย์สิ้นเวลาเท่านี้ แล้วบังเกิดในวิมานดุสิตได้อย่างไร?”

พระศาสดาตรัสว่า “บุรุษนั้นได้ถวายถวญญูผู้ใหญ่ พังเทศนาของสารีบุตร ทำวิปัสสนาญาณให้บังเกิด^{๓๖} เคลื่อนจากโลกนี้แล้วไปบังเกิดในสวรรค์ชั้นดุสิต”^{๓๗}

ในเรื่องนี้ก่อให้เกิดข้อสงสัย ๒ ประการ คือ

๑) โจรเคราแดงได้เพียงวิปัสสนาญาณเบื้องต้น ยังไม่บรรลุนิโรธดับ (ยังไม่ปิดประตูบายน) ฆ่าคนมากก็มาก ทำไมไม่ตกนรก?

๒) หลังจากโจรเคราแดงขึ้นสวรรค์แล้ว เขายังต้องตกนรกอีกหรือไม่?

มีวินิจฉัยดังนี้ : ...

^{๓๖} ดูในพระไตรปิฎกมหาจุฬา (ไทย) เล่มที่ ๑๕ ข้อ ๑๐๐ หน้า ๑๐๖.

^{๓๗} อรรถกถาธรรมบท (ไทย) เล่มที่ ๔๑ หน้า ๔๒๒. (มหามกุฏฯ)

๑) ก่อนวินิจฉัยประเด็นที่ ๑ ควรตอบคำถามก่อนว่า “ตายแล้วไปไหน?” พระพุทธเจ้าตรัสว่า “จิตเต สงกิลิฏฺเฐ ทุกฺคตติ ปาฏิกงฺขา จิตเต อสงกิลิฏฺเฐ สฺสคตติ ปาฏิกงฺขา” เมื่อจิตเศร้าหมอง มีทุกฺคตติ (อบายภูมิจ) เป็นอันหวังได้ เมื่อจิตผ่องใส มีสฺสคตติ (โลก สวรรค์) เป็นอันหวังได้^{๓๘}

นั่นก็หมายความว่า ถึงแม้เราเคยทำบาปไว้มาก แต่ถ้าหากขณะตาย มีจิตผ่องใส สามารถห่วงเอากุศลธรรมมาเป็นอารมณ์ได้ ก็จะไปเกิดในสุคติ (โลก สวรรค์) ในทันที

ปัญหาก็มีอยู่ว่า ทำอย่างไรจึงจะมีสติมั่นคง มีสมาธิตั้งมั่น ในขณะที่มีเวทนาคล้ำเมื่อกรรมนิमितและคตินิमितปรากฏก่อนตายได้?

คำตอบมีอยู่ในคัมภีร์วิสุทธิมรรคว่า “อิมินา ปน (ปัจจุยปริคคห) ฌาเณน สมนฺนาคโถ วิปสฺสโก พุทฺธสฺสเน ลทฺทสฺสสาโส ลทฺทชฺชติฏฺโฐ ฌนียตคคฺติโก จุพฺโสตาปนโน นาม โหติ.”^{๓๙}

ผู้ที่เจริญวิปัสสนาจนได้ปัจจุยปริคคหญาณ (กำหนดจิตเวทนาจนดับทุกครั้ง) เป็นผู้มึศรัทธาตั้งมั่นแล้วในพระศาสนา จัดว่าเป็นพระจุพโสตาบัน ชาตินี้ ๑ ชาตินี้มีคติเป็นที่ไปอันแน่นอน

คัมภีร์วิสุทธิมรรคมหาฎีกา อธิบายเสริมว่า “สุคตติปรายโน โหตีติ วุตฺตํ นียตคคฺติโกติ”^{๔๐} ชาตินี้ต่อไป ๑ ชาตินี้ มีสุคตติเป็นที่ไปอย่างแน่นอน

นี่คือคำตอบว่า โจรเคราแดงผู้ที่เคยทำบาปไว้มากมายแต่กลับไปเกิดในสวรรค์ชั้นดุสิตได้อย่างไร! นั่นก็เพราะเขาปฏิบัติวิปัสสนาจนได้วิปัสสนาญาณที่ ๒ แล้วเพียรบ่มเพาะอินทรีย์จนถึงขณะจิตสุดท้าย

^{๓๘} ดูรายละเอียดในพระไตรปิฎก (มหาจุฬา) เล่มที่ ๑๒ ข้อ ๗๐ หน้า ๖๒.

^{๓๙} วิสุทธิ. (บาลี) ๒/๒๗๑. (มหาจุฬา)

^{๔๐} วิสุทธิ. มหาฎีกา (บาลี) ๒/๔๒๔. (มหาจุฬา)

๒) ก่อนวินิจฉัยประเด็นที่ ๒ มีประเด็นปัญหาถามผู้อ่านก่อนว่า “ถ้าทำบุญและบาปมาพอๆ กัน ให้เลือกจะไปตกนรกก่อน หรือจะไปสวรรค์ก่อน” ท่านผู้อ่านจะเลือกอะไร?

ก่อนอ่านต่อ.. ขอให้เลือกในใจก่อน!

เมื่อก่อนนี้ แม้แต่ผู้เขียนเองก็ขอเลือกตกนรกก่อน เพราะจะได้ทุกข์ให้เสร็จๆ ต่อไปจะได้มีความสุขในสวรรค์ได้อย่างสบายใจ ไม่ต้องคอยกังวลว่าจะต้องไปตกนรกในอนาคตข้างหน้า ..แต่ !

ในคัมภีร์พุทธวงศ์บอกไว้ว่า ครั้งเมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงประกาศพระธรรมจักรแก่เหล่าปัญจวัคคีย์ หมู่มพรหมและเทวดาประมาณ ๑๘ โภกิได้บรรลุธรรมในการประชุมครั้งนั้น^๑ นั่นก็หมายความว่า มพรหมและเทวดาก็บรรลุธรรมได้เช่นกัน ..การบรรลุธรรมคืออะไร?

ตอบว่า : คือการบรรลุเป็นพระอริยบุคคล ๔ จำพวก คือ พระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี และพระอรหันต์

เมื่อเจริญวิปัสสนาภาวนาจนเกิดสภาวะญาณที่ ๑๔ แล้ว ครั้งแรก.. โสดาปัตติมรรคญาณจะทำหน้าที่ประหาณกิเลสในขณะที่เสวยนิพพานเป็นอารมณ์ ๒ ตัว คือ มิจฉาทิฏฐิกิเลส และวิจิกิจฉาทิเลสได้เด็ดขาดสำเร็จเป็นพระโสดาบัน เป็นผู้ไม่ตกไปในอบายภูมิ ๔ อีกแล้ว^๒

ถ้าหากว่าโจรคราแดงเป็นเทวดาในสวรรค์แล้ว ไม่ประมาท เพียรเจริญอิทธิยให้แก่กล้า ก็มีโอกาสบรรลุธรรมในสวรรค์ชั้นนั้นได้เช่นกัน เมื่อบรรลุโสดาบันแล้ว เท่ากับว่าเป็นผู้ปิดประตูอบายได้แล้ว ก็ไม่ต้องไปทุกข์ทรมานในนรกอีกต่อไป และจะเกิดอีกไม่เกิน ๗ชาติ

^๑ พระไตรปิฎกมหาจุฬายา สเล่มที่ ๓๓ ข้อ ๒ หน้า ๕๕๔.

^๒ พระไตรปิฎกมหาจุฬายา สเล่มที่ ๒๔ ข้อ ๑๓ หน้า ๒๑.

การล้างบาปในศาสนาพุทธ

ก่อนอื่นขอให้เข้าใจก่อนว่า คำว่า “บาป” ในที่นี้ มีความเข้าใจที่แตกต่างกันอยู่ คือ ชาวบ้านทั่วไปมักเข้าใจคำว่า คือ “วิบากของกรรมชั่วที่ต้องชดใช้” แต่ในศาสนาพุทธมุ่งหมายถึงสภาวะที่ทำให้จิตใจเศร้าหมอง เหตุปัจจัยให้ทำทุจริตทางกายวาจาใจ ก็คือ “กิเลส” นั้นเอง

ศาสนาพุทธล้างบาปได้หรือไม่? ตอบว่า : ศาสนาพุทธล้างบาปให้ใครไม่ได้ นอกจากผู้นั้นจะได้ลงมือปฏิบัติวิปัสสนาทำมรรคญาณให้เกิดขึ้นด้วยตนเอง ซึ่งมรรคญาณนี้แหละเป็นคุณเครื่องชำระล้างบาป^{๔๓} ได้อย่างแท้จริง มิใช่เพียงแต่ความเชื่อลมๆ แล้งๆ เพราะเมื่อผู้ปฏิบัติเข้าถึงแล้วก็จะรู้แจ้งสภาวะจิตของตนเองว่า ล้างบาปได้แล้วหรือยัง ไม่ต้องให้ใครมาบอกหรือบงการ เหมือนกับเรารู้รสมะนาวแล้วรู้ว่าเปรี้ยวโดยไม่ต้องไปเชื่อใคร หรือให้ใครมาบอกว่า อีกต่อไป

พระพุทธเจ้าตรัสถึงมุนีผู้ล้างบาปได้แล้วไว้ว่า “บัณฑิตทั้งหลายเรียกบุคคลผู้เป็นมุนีทางกายเป็นมุนีทางวาจา เป็นมุนีทางใจ ผู้ไม่มีอาสวะว่า เป็นมุนีผู้สมบูรณ์ด้วยโมหะเนยยธรรม ล้างบาปได้แล้ว”^{๔๔}

คัมภีร์อรรถกถาอธิบายว่า ล้างบาปได้แล้ว เพราะเป็นผู้ชำระบาปทั้งปวง..ทั้งภายในและภายนอกได้แล้วด้วย มรรคญาณ^{๔๕}

มรรคญาณ คือ ญาณที่ทำหน้าที่ประหารกิเลส หรือจะกล่าวว่าล้างกิเลสก็ได้ เป็นญาณลำดับขั้นที่ ๑๔ ในวิปัสสนาญาณ ๑๖ ที่เกิดแก่ผู้

^{๔๓} ล้างบาปด้วยมรรคญาณ ดูในอรรถกถาขุททกนิกาย (ไทย) ๔๗/๕๐๐.

^{๔๔} ดูในพระไตรปิฎกมหาจุฬา (ไทย) เล่มที่ ๒๐ ข้อ ๑๒๒ หน้า ๓๖๘.

^{๔๕} อรรถกถามหาจุฬาฯ ขุ.ม.อ. (บาลี) ๑๔/๑๗๓

เจริญวิปัสสนาภาวนาเพื่อบรรลุมรรคผลนิพพาน ซึ่งแบ่งความสามารถในการประหารกิเลสออกเป็น ๔ ชั้น ดังนี้

๑. โสดาปัตติมรรคญาณ ทำหน้าที่ประหารณสักกายทิฏฐิวิจิกิจณา สิลัพพตปรามาส (มิจฉาทิฏฐิ และวิจิกิจณา) ได้เด็ดขาด^{๔๖} ผู้ปฏิบัติวิปัสสนาจนสำเร็จญาณนี้ชื่อว่าเป็นพระอริยบุคคลชั้นโสดาบัน เป็นผู้มิตีล ๕ อยู่โดยปกติ (โดยไม่ต้องรักษา) มีศรัทธาตั้งมั่นในพระรัตนตรัย ไม่ตกไปในนรกอีกแล้ว มีความแน่นอนที่จะสำเร็จพระอรหันต์อีกไม่เกิน ๗ชาติ^{๔๗}

ลักษณะพระโสดาบัน: หลายคนเข้าใจว่า ความเป็นพระโสดาบัน สูงส่งเกินเอื้อม ยากที่จะเข้าถึงได้ในชาตินี้ แต่ถ้าได้รู้ข้อมูลดังต่อไปนี้แล้ว คุณจะต้องเปลี่ยนใจ..!

พระโสดาบันท่านหนึ่งร้องให้พุ่มพ่ายไม่ต่างจากปุถุชน เพราะเสียใจที่ลูกสาวพำนักก่อนเสียชีวิต คือ ท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี ดุในพระไตรปิฎก (มหามกุฏฯ) เล่มที่ ๔๐ หน้า ๒๐๔.

พระโสดาบันโสภณเศรษฐีร้องให้ เสื้อผ้าผมเปียกปอน เพราะหลานตาย คือนางวิสาขา ดุในพระไตรปิฎก (มหาจุฬาฯ) เล่มที่ ๒๕ หน้า ๓๔๐.

พระโสดาบันท่านหนึ่งหนีตามสามี และฆ่าແหละเนื้อชายในตลาดสด ดุในพระไตรปิฎก (มหามกุฏฯ) เล่มที่ ๔๒ หน้า ๔๐

นายสุปปพุทธกุกุฏฐิ คนขอทานโรคเรื้อนก็บรรลุโสดาบันได้ ดุในพระไตรปิฎก (มหาจุฬาฯ) เล่มที่ ๒๕ ข้อ ๔๓ หน้า ๒๕๕.

^{๔๖} ดุในพระไตรปิฎกมหาจุฬาฯ (ไทย) เล่มที่ ๒๔ ข้อ ๑๓ หน้า ๒๑.

^{๔๗} ดุในพระไตรปิฎกมหาจุฬาฯ (ไทย) เล่มที่ ๑๐ ข้อ ๒๑๔ หน้า ๑๖๒.

๒. สกทาคามีมรรคญาณ ทำหน้าที่ประหาณสักกายทิฏฐิวิจิจจนา สิลัพพตปรามาสได้โดยเด็ดขาดสิ้นเชิง พร้อมกับบรรเทาโรคะโทสะและ โมหะให้เบาบางได้ ผู้ปฏิบัติวิปัสสนาจนสำเร็จญาณนี้ชื่อว่าเป็นพระ สกทาคามี มีความแน่นอนที่จะสำเร็จสัมโพธิ เมื่อเกิดในภพใหม่เป็น เทวดาหรือ มนุษย์ก็เกิดได้เพียง ๑ ครั้ง^{๔๘}

๓. อนาคามีมรรคญาณ ทำหน้าที่ประหาณสักกายทิฏฐิ วิจิจจนา สิลัพพตปรามาส พร้อมทั้งโรคะโทสะ โมหะ ได้โดยเด็ดขาดสิ้นเชิง ผู้ ปฏิบัติวิปัสสนาจนสำเร็จญาณนี้ ชื่อว่าเป็นพระอนาคามี มี ๕ ประเภท

๑) อันตรราปรินิพพายี หมายถึง พระอนาคามีผู้ปรินิพพานใน ระหว่าง คือเกิดในสุทธาวาสชั้นใดชั้นหนึ่งแล้ว อายุยังไม่ถึงกึ่ง ของอายุผู้เกิดในชั้นสุทธาวาสก็ปรินิพพานเสียในระหว่าง

๒) อุพหัจจปรินิพพายี หมายถึง พระอนาคามีผู้เกิดในพรหม สุทธาวาสชั้นใดชั้นหนึ่งแล้วปรินิพพาน เมื่อจวนจะสิ้นอายุขัย

๓) อสังขารปรินิพพายี หมายถึง พระอนาคามี..ผู้บรรลุพระ อรหัตตผล แล้วปรินิพพานโดยไม่ต้องใช้ความเพียรมาก

๔) สสังขารปรินิพพายี หมายถึง พระอนาคามี....ผู้เกิดใน สุทธาวาสชั้นใดชั้นหนึ่ง บรรลุพระอรหัตตผลแล้วปรินิพพานโดย ต้องใช้ความเพียรมาก

๕) อุทฺธังโสตอกนิฏฐคามี หมายถึง พระอนาคามีผู้มีกระแส สูงขึ้นไปจนถึงชั้นนอกนิฏฐภพ เกิดในสุทธาวาสชั้นใดชั้นหนึ่งแล้วก็ เกิดเลื่อนต่อไปจนถึงชั้นนอกนิฏฐภพแล้วจึงปรินิพพานในชั้นนั้น^{๔๙}

^{๔๘} ดูในพระไตรปิฎกมหาจุฬา (ไทย) เล่มที่ ๙ ข้อ ๓๗๓ หน้า ๑๕๖.

^{๔๙} อรรถกถาฉบับมหาจุฬาฯ อัง.ติก.อ.(บาลี) ๒/๘๘/๒๔๒-๓.

๔. อรหันตมรรคญาณ ประหาณสังโยชน์ที่ผูกมัดใจได้ทั้ง ๑๐ ประการ^{๕๐} โดยเด็ดขาด ผู้ปฏิบัติวิปัสสนาจนสำเร็จญาณนี้ชื่อว่าบรรลุอรหันต์โดยสมบูรณ์ นับว่าเป็นผู้ล้างบาปได้แล้วเพราะไม่มีกิเลสอันเป็นเหตุให้เกิดบาป และไม่มีกิเลสให้ถือกำเนิดในภพใหม่อีกต่อไป^{๕๑} พระอรหันต์นั้นไม่มีการเวียนเกิดเวียนตาย และภพใหม่ก็ไม่เกิด เมื่อไม่เกิดอีกก็ไม่แก่ ไม่ตายอีกต่อไป..ไม่ต้องรับวิบากกรรมใด ๆ อีกต่อไป^{๕๒}

อรหันต์ แปลว่า ผู้ควรแก่การบูชาอันพิเศษ เป็นพระขีณาสพผู้หมดกิเลสอาสวะแล้ว^{๕๓} เป็นผู้สิ้นภพสิ้นชาติแล้ว ไม่พูดไม่เกิดอีกแล้ว เป็นผู้หลุดพ้นจากสังสารวัฏ ไม่ต้องเวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไปแล้ว^{๕๔}

พระอรหันต์ผู้บรรลุธรรมตามคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรียกว่า พระอรหันตพุทธะ^{๕๕} มี ๒ ประเภท

๑) เจโตวิมุตติ ผู้ปฏิบัติสมถกรรมฐานได้ฌานก่อนแล้วเจริญวิปัสสนากรรมฐานต่อจนสำเร็จอรหันต์ แสดงฤทธิ์ได้^{๕๖}

^{๕๐} สังโยชน์ หมายถึงกิเลสที่ผูกมัดใจสัตว์ไว้กับทุกข์ มี ๑๐ ประการ คือ ๑) สักกายทิฏฐิ ๒) วิจิกิจฉา ๓) สีลัพพตปรามาส ๔) กามฉันทะ ๕) พยาบาทหรือปฏิมะ ๖) รูปราคะ ๗) อรูปราคะ ๘) มานะ ๙) อุทธัจจะ ๑๐) อวิชชา ดูในพระไตรปิฎกมหาจุฬาย เล่มที่ ๒๔ ข้อ ๑๓ หน้า ๒๑.

^{๕๑} ดูในพระไตรปิฎกมหาจุฬาย (ไทย) เล่มที่ ๒๕ ข้อ ๔๔ หน้า ๓๙๔.

^{๕๒} ดูในพระไตรปิฎกมหาจุฬาย ขุ.มหา.(ไทย)๒๗/๓๘/๑๓๘., ขุ.ธ.อ.(บาลี)๒/๖๐.

^{๕๓} คัมภีร์อรรถกถาบาลี ที่มณีทาย (มหาจุฬาย) เล่มที่ ๑ ข้อ ๑๑๖ หน้า ๔๘.

^{๕๔} พระไตรปิฎก (มหาจุฬาย) เล่มที่ ๒๙ ข้อ ๖ หน้า ๒๗.

พระไตรปิฎก (มหาจุฬาย) เล่มที่ ๓๑ ข้อ ๑๘๓ หน้า ๒๘๙.

^{๕๕} อรรถกถาบาลี อังคุตตรนิกาย (มหาจุฬาย) เล่มที่ ๓ ข้อ ๑๔ หน้า ๑๖๑

^{๕๖} ดูในพระไตรปิฎกมหาจุฬาย (ไทย) เล่มที่ ๑๒ ข้อ ๔๕๘ หน้า ๔๗๖.

เจโตวิมุตติ หมายถึง ผลอันเกิดจากสมาธิ คือ ความหลุดพ้นด้วยสมถกัมมัฏฐาน มีสมถะเป็นพื้นฐานเจริญวิปัสสนา^{๕๗}

๒) ปัญญาวิมุตติ เป็นผู้สำเร็จอรหัตต์ด้วยการปฏิบัติวิปัสสนาล้วน ๆ เรียกว่า สุขวิปัสสกพระอรหัตต์ หลุดพ้นจากอวิชชา (ที่เป็นปฏิปักษ์ธรรมโดยตรง แต่มิได้หมายความว่า จะระงับบาปธรรมอื่นไม่ได้)^{๕๘} หมายถึง ความหลุดพ้นด้วยวิปัสสนาโดยตรง มีขณิกสมาธิเป็นบาทฐานในการเจริญวิปัสสนา^{๕๙}

ในสมัยพระพุทธเจ้า พระอริยบุคคลประเภทปัญญาวิมุตติมีจำนวนมากกว่าประเภทอื่น ๆ ในเรื่องนี้ปรากฏหลักฐานที่พระผู้มีพระภาคตรัสกับพระสารีบุตร พรารกการบรรลุธรรมของพระภิกษุจำนวน ๕๐๐ รูปว่า “ดูก่อนสารีบุตร ในจำนวนพระภิกษุ ๕๐๐ รูปเหล่านี้ พระภิกษุ ๖๐ รูปเป็นผู้ได้วิชา ๓ พระภิกษุ ๖๐ รูปได้อภิญญา ๖ พระภิกษุ ๖๐ รูปได้อุภโตภาควิมุตติ ส่วนที่เหลือ (๓๒๐ รูป) เป็นผู้ได้ปัญญาวิมุตติ”^{๖๐}

อุภโตภาควิมุตติ คือ ผู้หลุดพ้นทั้ง ๒ ส่วน หมายถึง พระอรหัตต์ผู้บำเพ็ญสมถะมามากจนได้สมาบัติ ๘ แล้วจึงใช้สมถะนั้นเป็นฐานบำเพ็ญวิปัสสนาต่อไป ชื่อว่าหลุดพ้น ๒ ส่วน คือ

(๑) หลุดพ้นจากรูปกายด้วยอรุปสมาบัติ

(๒) หลุดพ้นจากนามกายด้วยอริยมรรค^{๖๑}

^{๕๗} อรรถกถา महाจุपाय ม.ม.อ. (บาลี) ๑/๖๙/๑๗๗.

^{๕๘} ฎีกา มหาจุपाय ม.ม.ฎีกา (บาลี) ๑/๖๙/๓๓๔.

^{๕๙} อรรถกถา มหาจุपाय อง.ทุก.อ. (บาลี) ๒/๘๘/๖๒, ส.สพ.อ. ๓/๑๓๒/๕๑.

^{๖๐} ดูในพระไตรปิฎก มหาจุपाय (ไทย) เล่มที่ ๑๕ ข้อ ๒๑๕ หน้า ๓๑๓.

^{๖๑} อรรถกถา มหาจุपाय ที.ม.อ. (บาลี) ๑๓๐/๑๑๓.

ปัญญาวิมุตติ

ผู้สำเร็จจอร์หันต์ด้วยการปฏิบัติวิปัสสนาล้วน เรียกว่าสุกขวิปัสสกะ โดยใช้ขณิกสมาธิเป็นบาทฐานในการเจริญวิปัสสนา ดังปรากฏในคัมภีร์ มูลปัณณาสก์ฎีกาว่า “น हि ขณิกสมาธิ विना विपस्सना सम्भวति”^{๖๒} หากขาดขณิกสมาธิ วิปัสสนาก็เกิดไม่ได้ คือ ต้องอาศัยขณิกสมาธิเป็นบาท จึงจะเจริญวิปัสสนาได้ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสอธิบายสภาวะจิตของพระอรหันต์ผู้เป็นปัญญาวิมุตติไว้ว่า

“เมื่อมนสิการสักกายะ(ด้วยความยึดมั่นในรูป-นามว่าเป็นตัวตน ของตน) จิตย่อมไม่แล่นไป ไม่เลื่อมใส ไม่ตั้งอยู่ ไม่น้อมไปในสักกายะแต่เมื่อมนสิการถึงความดับสักกายะ จิตของเธอจึงแล่นไป เลื่อมใส ตั้งอยู่ น้อมไปในความดับสักกายะ จิตนั้นของเธอเชื่อว่าเป็นจิตดำเนินไปดีแล้วเจริญดีแล้ว ตั้งอยู่ดีแล้ว หลุดพ้นดีแล้ว พรากออกดีแล้วจากสักกายะ เธอหลุดพ้นแล้วจากอาสวะและความเร่าร้อนที่ก่อความคับแค้นซึ่งเกิดขึ้นเพราะสักกายะเป็นปัจจัย เธอย่อมไม่เสวยเวทนานั้น เรียกว่า ชาติที่สลัดสักกายะ”^{๖๓}

คัมภีร์อรรถกถาอธิบายเสริมว่า “นี่เป็นวิธีการที่พระอรหันต์ผู้บำเพ็ญวิปัสสนาล้วน ส่งจิตในอรรถที่ตผลสมวัตติไปยังอุปาทานชั้น ๕ คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เพื่อจะทดสอบดูว่าความยึดมั่นในรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณว่าเป็นอัตตา ยังมีอยู่อีกหรือไม่”^{๖๔}

^{๖๒} ฎีกามหาจุฬา ม.มู.ฎีกา(บาลี)๑/๔๙/๒๕๗, วิสุทฺธิ.มหาฎีกา(บาลี)๑/๓/๑๕

^{๖๓} อัง.ปณจก. (บาลี) ๒๒/๒๐๐/๒๓๐, อัง.ปณจก. (ไทย) ๒๒/๒๐๐/๓๔๑.

^{๖๔} อรรถกถามหาจุฬาฯ อัง.ปณจก.อ. (บาลี) ๓/๒๐๐/๘๓.

วิธีล้างบาป ๓ ชั้น

การล้างบาปในพุทธศาสนาก็คือการล้างกิเลสออกจากจิตนั่นเอง มีลำดับการชำระล้างตามความเหนียวแน่นของกิเลส ๓ ระดับ ดังนี้

๑) วิติกมกิเลส

กิเลสที่เป็นเหตุให้ประพฤติก่อล่วงละเมิด คือ กิเลสหยาบอันกระฉอก ออกมาจนแสดงพฤติกรรมทางกายและทางวาจา บังคับกายวาจาให้ทำ หรือพูดในทางที่ผิด มี ๓ ประเภท คือ

๑) อภิขมา คือ ความเพ่งเล็งอยากได้ของผู้อื่น เป็นความต้องการที่มากจนคุมไม่อยู่ จนต้องประพฤติกุจจริต

๒) พยาบาท คือ ความปองร้าย เป็นความขุ่นแค้นอาฆาตมาก จนคุมใจไม่อยู่ จนดุด่า ทำร้าย หรือเข่นฆ่าคนอื่น

๓) มิจฉาทิฏฐิ คือ ความเห็นผิด เช่น เห็นว่าบาปไม่มี บุญไม่มี บาปไม่มี ผลกรรมไม่มี ชาติน้ำไม่มี นรกไม่มี สวรรค์ไม่มี เมื่อมิจฉาทิฏฐิเกิดขึ้นในใจ ทำให้สามารถละเมิดศีลได้ทุกข้อ

วิติกมกิเลสเป็นกิเลสอย่างหยาบ ชำระล้างให้เบาบางลงได้ด้วยอำนาจของศีล เช่น ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ และศีล ๒๒๗ เป็นต้น แต่สงบได้เพียงครั้งคราว ขณะที่ยังมีการรักษาศีลอยู่เท่านั้น^{๖๔} การประหาณกิเลสในลักษณะนี้ เรียกว่า *ตัทธคปหาน*^{๖๖}

^{๖๔} อรรถกถาขุททกนิกายปฏิสัมภิทามรค เล่ม ๖๘ หน้าที่ ๙๐๒ (มหามกุฏฯ)

^{๖๖} ตัทธคปหาน หมายถึงการละตัวของคั้นั้นๆ คือ การละรูปกายด้วยธรรมที่เป็นคู่ปรับกัน ดูในอรรถกถาขุททกนิกาย (ไทย) ๘๒/๕๖. (มหามกุฏฯ)

และ อรรถกถาขุททกนิกาย อิติวุตตก เล่ม ๔๕ หน้าที่ ๖๗. (มหามกุฏฯ)

๒) ปริยภูฏานกิเลส

มนุษย์ทุกคน (เว้นพระอรหันต์) มีอนุสัยนอนเนื่องอยู่ในสันดานอยู่แล้ว ถ้าไม่มีอารมณ์มารบกวน อนุสัยก็ไม่ฟุ้งขึ้นมาสร้างปัญหา แต่ถ้าถูกกวนให้ขุ่น อนุสัยก็จะฟุ้งขึ้นเป็นปริยภูฏานกิเลส (กิเลสที่กลุ่มมุ่มจิตใจ) เมื่อปริยภูฏานกิเลสเกิดขึ้น จิตก็จะเป็นอกุศลขุ่นมัวและฟุ้งซ่าน กิเลสประเภทนี้ก็คือ โลภะ โทสะ โมหะ และนิวรณ์ ที่กลุ่มมุ่มอยู่ในใจ แต่ยังไม่แสดงออกมาทางกาย วาจา (ยังไม่ประพตติล่วงละเมิดศีล)

ปริยภูฏานกิเลสเป็นกิเลสอย่างกลาง ที่เกิดอยู่ภายในใจ สามารถข่มไว้ได้ด้วยอำนาจของสมาธิ เป็นเวลานานตราบเท่าที่สมาธิยังไม่เสื่อม^{๒๗} การประหาณในลักษณะนี้ เรียกว่า *วิกขัมภนปหาน*^{๒๘}

๓) อนุสัยกิเลส

กิเลสที่นอนเนื่องอยู่ในขันธสันดานของสัตว์ทั้งหลาย^{๒๙} เป็นกิเลสละเอียดที่สะสมอยู่ในภวังคจิต ถ้ายังไม่มีอารมณ์ภายนอกมากระทบ กิเลสชนิดนี้ก็จะยังนอนสงบอยู่ไม่แสดงอาการออกมา จะแสดงตัวก็ต่อเมื่อมีเหตุปัจจัยมากระตุ้น อุปมาเหมือนตะกอนที่นอนอยู่กันแก้วนํ้า ถ้าไม่สังเกตให้ดี จะมองไม่เห็นตะกอนที่สะสมอยู่เบื้องล่าง กิเลสชนิดนี้นอกจากพระอรหันต์แล้วย่อมมีนอนเนื่องอยู่ในสันดานของสัตว์ทั้งหลาย ตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงจุติ

^{๒๗} อรรถกถาขุททกนิกาย ปฏิสัมภีทามรรค เล่ม ๖๘ หน้า ๙๐๒. (มหาจุฬาฯ)

^{๒๘} วิกขัมภนปหาน หมายถึงการละด้วยข่มไว้ คือ การละรูปกายของท่านผู้ได้อรูปฌาน ดูในอรรถกถาขุททกนิกาย (ไทย) ๘๒/๘๖. (มหามกุฏฯ)

อรรถกถาขุททกนิกาย อิติวุตตก เล่ม ๔๕ หน้าที ๖๘.

^{๒๙} อรรถกถาขุททกนิกาย อุทาน เล่ม ๔๔ หน้าที ๓๖๓.

อนุสัยกิเลส เป็นกิเลสอย่างละเอียด ที่นอนเนื่องอยู่ในสันดาน ต้อง
ประหารด้วยวิปัสสนาปัญญาในมรรคจิตทั้ง ๔ เท่านั้น จึงจะไม่กลับมา
ขึ้นอีก^{๗๐} การประหารในลักษณะนี้ เรียกว่า **สมุจเฉทปหาน**^{๗๑}

โสดาปัตติมัคคจิต ประหารณโถมูลจิตที่ประกอบด้วยความเห็น
ผิด ๔ ดวง และโมหมูลจิต ที่ประกอบด้วยความสงสัย

สกทาคามิมัคคจิต ประหารณกิเลสที่เหลือให้มีกำลังเบาบางลง
อนาคามิมัคคจิต ประหารณโทสมูลจิตทั้ง ๒ ดวง

อรหัตตมัคคจิต ประหารณโถมูลจิตที่ไม่ประกอบด้วยความเห็น
ผิด ๔ ดวงและโมหมูลจิตที่ประกอบด้วย ความฟุ้งซ่าน ๑ ดวง^{๗๒}

การปฏิบัติวิปัสสนาต้องเริ่มต้นจากการเจริญศีลเพื่อละเวทีกม-
กิเลส อันเป็นเหตุกระทำให้ติดทางกาย วาจา เจริญสมาธิเพื่อละปริยฎฐาน-
กิเลส ได้แก่นิวรรณ์ ๕ เป็นกิเลสที่ครอบงำจิต และเจริญวิปัสสนาเพื่อละ
อนุสัยกิเลส ได้แก่กิเลสที่แฝงตัวนอนเนื่องอยู่ในชั้นธสันดาน^{๗๓} เมื่อ
บรรลุมรรคญาณครั้งแรกจะสักกายทิฏฐิ^{๗๔} วิจิกิจฉาและสีลัพพตปรา-
มาส^{๗๕} ถ้าบรรลุมรรคญาณครั้งสุดท้ายละอนุสัยกิเลสได้หมด เป็นพระ
อรหันต์ผู้ดับทุกข์ได้สิ้นเชิง

^{๗๐} อรรถกถาอภิธรรม ธรรมสังคณี เล่ม ๗๕ หน้าที่ ๔๙. (มหาจุฬาฯ)

^{๗๑} อรรถกถาขุททกนิกาย อิติวุตตก เล่ม ๔๕ หน้าที่ ๖๘.

^{๗๒} อรรถกถาขุททกนิกาย พุทรวงศ์ เล่ม ๗๓ หน้าที่ ๑๓๑.

^{๗๓} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์,
(กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๓๗/๖.

^{๗๔} สักกายทิฏฐิ ความเห็นว่าเป็นตัวของตน

^{๗๕} สีลัพพตปราชาส ความยึดถือว่าบุคคลจะบริสุทธิ์ได้เพียงเพราะศีลและวัตร

ปัจจุบันมีพระอรหันต์อยู่อีกหรือไม่

ถ้าหากว่ายังมีผู้ปฏิบัติตามมรรคมืดองค์ ๘ พระอรหันต์ก็ยังมีอยู่ เพราะพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ว่า “ตราบใดที่ยังมีผู้เจริญมรรคมืดองค์ ๘ อยู่ ตราบนั้นโลกนี้ก็จะไม่ว่างจากพระอรหันต์”^{๗๖}

พระอรรถกถาจารย์อธิบายว่า ยุคแรก ตั้งแต่พุทธกาลจนถึง พ.ศ. ๑๐๐๐ เป็นยุคของพระอรหันต์ผู้ได้ปฏิสัมภิทาญาณ

ในยุคที่ ๒ นับตั้งแต่ พ.ศ. ๑๐๐๑ ถึง พ.ศ. ๒๐๐๐ เป็นยุคของพระอรหันต์ผู้ได้อภิญญา ๖

ในยุคที่ ๓ นับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๐๐๑ ถึง พ.ศ. ๓๐๐๐ เป็นยุคของพระอรหันต์ผู้ได้วิชา ๓

ในยุคที่ ๔ นับตั้งแต่ พ.ศ. ๓๐๐๑ ถึง ๔๐๐๐ เป็นยุคของพระอรหันต์สุกขวิปัสสกะ

ในยุคที่ ๕ นับตั้งแต่ พ.ศ. ๔๐๐๑ ถึง ๕๐๐๐ เป็นยุคของพระอนาคามี^{๗๗}

ถ้าพิจารณาตามหลักฐานที่ปรากฏในคัมภีร์อรรถกถานี้ ก็ตอบได้ว่า ปัจจุบันนี้ยังมีพระอรหันต์อยู่อย่างแน่นอน เป็นยุคของพระอรหันต์ผู้ได้วิชา ๓^{๗๘}

^{๗๖} ดูในพระไตรปิฎกมหาจุฬา (ไทย) เล่มที่ ๑๐ ข้อ ๒๑๔ หน้า ๑๖๒.

^{๗๗} อรรถกถาอังคุตตรนิกาย นวกนิบาต เล่มที่ ๓๗ หน้า ๕๕๕ (มหามกุฏฯ)

^{๗๘} วิชา ๓ คือ ความรู้แจ้ง, ความรู้วิเศษ ๓ ประการ คือ (๑) ปุพเพนิวาสานุสติญาณ ความรู้ที่ให้ระลึกชาติได้ (๒) จุตูปปาตญาณ ความรู้จุติและอุบัติของสัตว์ทั้งหลาย (๓) อาสวักขยญาณ ความรู้ที่ทำอาสวะให้สิ้น
ดูในพระไตรปิฎกมหาจุฬาฯ เล่มที่ ๑๑ ข้อ ๓๐๕ หน้า ๒๗๕.

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

_____ .พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

_____ .อรรถกถาภาษาบาลีฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, โรงพิมพ์วิญญูญาณ, ๒๕๓๒.

_____ .ฎีกาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร :โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, โรงพิมพ์วิญญูญาณ, ๒๕๓๕.

_____ .วิสุทธิมคคปกรณ์.กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์วิญญูญาณ ,๒๕๓๕.

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถา แปล ชุด ๙๑ เล่ม, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, ๒๕๓๕.

_____ . อภิธรรมตถวิภาวินิยา ปญจิกา นาม อุตถโยชหา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ หน้าวัดบวรนิเวศวิหาร, ๒๕๓๗.

_____ . อภิธรรมตถสงคหปาลิยา สห อภิธรรมตถวิภาวินี นาม อภิธรรมตถสงคหฎีกา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ หน้าวัดบวรนิเวศวิหาร, ๒๕๓๘.

พระครูปลัดสัมพิพัฒน์ธรรมจารีย์. อาณาปนาสติภาวนา ลำดับการบรรลุนิพพานของพระพุทธเจ้า, ห้างหุ้นส่วนจำกัด ประยูรสาส์นไทย การพิมพ์ บางขุนเทียน จอมทอง กรุงเทพฯ , ๔ มิถุนายน ๒๕๕๕.

พระสัทธัมมโชติกะ ธัมมาจริยะ. ปรมัตถโชติกะ ปริจเจทที ๙, โรงพิมพ์ หจก.ทิพย์วิสุทธิ, บางกอกน้อย กรุงเทพฯ. ๑๐๗๐๐, ๒๕๕๔.